

RIKSDAGENS REVISORERS
BERÄTTELSE

OM DEN ÅR 1943 AV DEM VERKSTÄLLDA GRANSKNING

AV

RIKSGÄLDSKONTORETS

TILLSTÅND OCH FÖRVALTNING

FÖR TIDEN

1 JULI 1942—30 JUNI 1943

M. M.

STOCKHOLM 1944

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

439323

Innehållsförteckning.

	Sid.
Ingress	5
Riksgäldskontorets balansräkning	6
Statsregleringsfonden	8
Specifikation av riksdags- och revisionskostnader	9
Riksgäldsfonden	10
Motorvagnslånefonden	11
Sekundärlånefonden för jordbrukare	11
Lånefonden för den mindre skeppsfarten	11
Sekundärlånefonden för rederinäringen	12
Fonden för låneunderstöd	12
Pensionsfonden för vissa riksdagens verk	13
Fonden för förslag till statsverket	13
Fonden för anordnande av spannmålslagerhus och kylhus	14
Fonden för varukredit	14
Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster	14
Angående ansvarsfrihet för fullmäktige m. m.	15

Undertecknade av innevarande års riksdag utsedda revisorer, vilka enligt föreskriften i riksdagsordningens 72 § den 16 sistlidna september påbörjat och innevarande dag fullbordat granskningen av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, få härmed avgiva den berättelse därom, som i 6 § av den för riksdagens revisorer gällande instruktion finnes föreskriven.

Vid revisionsförrättningens början fingo revisorerna från fullmäktige i riksgäldskontoret emottaga deras den 10 sistlidna september dagtecknade berättelse angående kontorets tillstånd och förvaltning.

Enär riksgäldskontorets räkenskaper intill den 1 juli 1942 blivit vid föregående revisionsförrättningar granskade samt riksdagen tillerkänt fullmäktige i riksgäldskontoret full ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade i deras protokoll till och med den 9 januari 1943, hava nu församlade revisorer läst de hos fullmäktige efter sistnämnda dag intill revisionsförrättningens början förda såväl allmänna som särskilda protokoll ävensom granskat riksgäldskontorets huvudbok för budgetåret 1942/43 med därtill hörande verifikationer.

I förevarande berättelse hava influtit endast sådana redogörelser och tabeller, vilka icke återfinnas i annan till trycket befordrad publikation, för så vitt icke särskilda omständigheter ansetts påkalla ett frångående av denna regel.

Riksgäldskontorets balansräkning.

1 juli 1942	<i>Tillgångar:</i>	30 juni 1943
	Riksgäldsfonden:	
6,158,892: 15	Uppköpta svenska statsobligationer kronor	6,558,538: 41
	För betalning av arvsskatt använda obligationer ur 1940 års 4 % och	
4 913: 25	1942 års 3 % statslån..... »	3,021: 50
100: —	Lån till vissa järnvägsaktiebolag m. m. »	100: —
44,003,882: 86	Fordran hos a.-b. Kreditkassan av år 1922..... »	44,003,882: 86
	Av a.-b. Kreditkassan av år 1922	
5,000,100: —	överlämnade tillgångar ..... »	5,000,100: —
3,581,295: —	Lån till a.-b. Bond..... »	3,498,795: —
2,272,340: —	Fordran hos a.-b. Axe..... »	1,704,255: —
3,040,091: 03	Förskott ..... »	3,467,569: 94
20,000,000: —	Domänverket, rörlig kredit..... »	20,000,000: —
	Statens reproduktionsanstalt, rörlig	
50,000: —	kredit..... »	—
2,594,839: 33	Exportkreditnämnden ..... »	—
	Garantimedel för Österrikes konver-	
799,669: 88	teringslån 1934/39..... »	1,063,575: 93
	Fordran hos statsverket för vissa	
2,401,413: 91	anslagsmedel ..... »	25,846,850: 58
6,129,669: 27	Ränta å 1942 års 3.5 % statslån ... »	—
8,250,799: 26	Ränta å 1942 års 3 % statslån..... »	—
—	Ränta å 1943 års 3.5 % statslån.... »	5,171,003: 92
—	Ränta å 1943 års 3 % statslån..... »	3,257,199: 12
520,157: 72	Ränta å statsskuldsförbindelser.... »	183,750: —
—	Konvertering av 1933 års 4 % statslån »	34,166: 40
	Fordran för kapitalmedelsåterbetal-	
7,164,064: 24	ningar ..... »	3,634,359: 81
3,100,000,000: —	Kassaförstärkning åt statskontoret.. »	4,500,000,000: —
932,831: 08	Postgiro..... »	1,104,229: 34
81,405,486: 81	Checkräkning..... »	91,566,461: 56
650,041,550: 75	Inkomstrestor..... »	793,404,887: 73
137,048,437: 91	Avskrivningsanslag ..... »	141,851,887: 15
4,081,400,534: 45.	Summa kronor	5,651,354,634: 25.
	Övriga kapitalfonder:	
56,701,232: 61	Postverkets fond..... kronor	60,639,832: 61
519,159,341: 88	Telegrafverkets fond ..... »	535,219,066: 24

1 juli 1943		30 juni 1943
1,066,010,856: 70	Statens järnvägars fond	kronor 1,137,299,710: 85
527,784,008: 38	Statens vattenfallsverks fond	» 581,993,108: 38
353,457,099: 51	Domänverkets fond	» 353,805,893: 55
472,615: 28	Fonden för statens reproduktions- anstalt	» 481,315: 28
100,000,000: —	Riksbanksfonden	» 100,000,000: —
4,579,904: 24	Luftfartsfonden	» 4,772,332: 72
203,598,127: 77	Statens allmänna fastighetsfond ...	» 212,369,772: 84
214 612 907: 80	Försvarsväsendets fastighetsfond...	» 280,053,428: 70
446,379,531: 15	Statens utlåningsfonder	» 477,828,670: 67
48,323,762: 89	Fonden för låneunderstöd	» 168,983,107: 50
230,397,460: 76	Fonden för statens aktier	» 238,442,060: 76
787,000,000: —	Folkpensioneringsfonden	» 787,000,000: —
142,430,151: 22	Pensionsfonder	» 142,300,151: 22
603,027,593: 21	Fonden för förslag till statsverket..	» 605,824,262: 09
1,048,903: 49	Fonden för anordnande av spann- måslagerhus och kylhus.....	» 1,048,903: 49
1,400,000: —	Jordfonden	» 2,411,100: —
6,819,652: 04	Arrendeegnahemsfonden.....	» 7,044,652: 04
977,322: 12	Fonden för varukredit	» 977,322: 12
5,314,180,471: 05.	Summa kronor	5,698,624,691: 06
9,395,581,005: 50.	Totalsumma »	11,349,979,325: 31

Skulder:

Riksgäldsfonden:

5,473,366,319: 99	Fonderad statsskuld	kronor 6,596,065,211: 15
1,453,535,045: 91	Tillfällig statsskuld	» 2,135,782,925: —
11,392,642: 48	Förfallna obligationer	» 10,040,832: 58
12,318,776: 36	Förfallna kuponger m. m.....	» 14,446,378: 92
596,156: 64	Obeställbara räntor m. m....	» 259,743: 74
2,827,236: 98	Kapitalåterbetalningar från sekun- därlånefonden för jordbrukare..	» 3,880,858: 69
569,000: —	Icke disponerade medel: sekundär- lånefonden för rederinäringen ..	» 1,531,000: —
1,041,350: —	Icke disponerade medel: lånefonden för den mindre skeppsfarten....	» 876,050: —
748,899: 29	Icke disponerade medel tillhöriga motorvagnslånefonden.....	» 871,242: 44
216,360: —	Fonden för låneunderstöd.....	» 216,360: —
44,500,000: —	För mötande av förluster å a.-b. Kreditkassan av år 1922 avsatta medel.....	» 44,500,000: —

1 juli 1942		30 juni 1943
	Tillskottsmedel för återställande av	
2,272,340: —	a.-b. Smålands banks grundfond kronor	1,704,255: —
14,160,126: 41	Oreglerade anslagsmedel..... »	9,960,439: 64
63,494: 40	Diverse oredovisade medel..... »	433: 15
42 070: 80	Sparobligationsmedel ..... »	8,284: —
787,089,988: 66	Kapitalmedelsanslag ..... »	935,256,774: 88
<u>7,804,739,807: 92.</u>	Summa kronor	<u>9,755,400,789: 19.</u>
	Fonden för oreglerade kapitalme-	
2,322,049: 32	delsförluster ..... kronor	5,257,506: 32
1,588,519,148: 26.	Statens eget kapital..... »	1,589,321,029: 80.
<u>9,395,581,005: 50.</u>	Summa kronor	<u>11,349,979,325: 31.</u>

Statsregleringsfonden.

Vid budgetårets ingång uppgingo tillgångarna till 99,775 kronor 87 öre utgörande inkomstrester. Motsvarande summa vid budgetårets utgång var 833,346 kronor 49 öre.

Skulderna vid budgetårets ingång belöpte sig till 2,405,562 kronor 84 öre och utgjordes huvudsakligen av å statsverkets checkräkning i riksbanken inestående då ännu ej lyftade avsättningar till fonden för statsskuldens amortering. Detta belopp har under budgetåret disponerats för avskrivningar. De vid budgetårets utgång kvarstående skulderna uppgingo till 26,258,540 kronor 62 öre utgörande utgiftsrester.

Inkomster:

1941/42		1942/43
2,008,747: 84	Inkomster av statens produktiva fonder kronor	4,316,622: 47
—	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar »	505,463: 77
—	Avskrivning av oreglerade kapitalmedels-	
	förluster..... »	27,428: —
275,792,916: 57	Uttag å statsverkets checkräkning .... »	351,589,945: 40
	Likvider med särskilda ämbetsverk och	
261,788: 32	myndigheter ..... »	7,436,965: 15
<u>278,063,452: 73.</u>	Summa kronor	<u>363,876,424: 79.</u>

Utgifter:

9,942,408: 40	Riksdagen och dess verk (netto)..... kronor	8,941,308: 46
185,176,068: 86	Riksgäldsfonden..... »	226,726,862: 50
74,589,037: 98	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar »	88,135,699: 97
	Avskrivning av oreglerade kapitalme-	
2,500,000: —	delsförluster ..... »	3,300,000: —
2,251,425: 35	Insättningar å statsverkets checkräkning »	59,279,861: 14
	Likvider med särskilda ämbetsverk och	
608,863: 17	myndigheter ..... »	612,099: 88
<u>275,067,803: 76.</u>	Summa kronor	<u>386,995,831: 95.</u>

Specifikation av riksdags- och revisionskostnader m. m. under budgetåret 1942/43.

Kostnaderna för riksdagen hava uppgått till 4,563,318 kronor 42 öre, nämligen:

1941/42		1942/43
3,009,142: 74	Arvoden till riksdagens ledamöter . . . . . kronor	2,533,946: 93
360,381: 13	Reseersättningar till riksdagens ledamöter.. »	365,075: 52
802,083: 78	Avlöningar till personal . . . . . »	690,561: 99
580,220: 19	Kostnader för riksdagstrycket . . . . . »	703,658: 67
62,799: 40	Utgivande av särskilda publikationer . . . . . »	48,029: 11
203,540: 57	Övriga omkostnader . . . . . »	222,046: 20
<u>5,018,167: 81.</u>	Summa kronor	<u>4,563,318: 42.</u>

Kostnaderna för 1942 års statsrevision hava, på sätt nedanstående specifikation utvisar, uppgått till 90,969 kronor 65 öre, nämligen:

20,613: 96	Arvoden till revisorerna . . . . . kronor	35,224: —
53,837: 15	Avlöningar till personal . . . . . »	55,743: 63
16,518: 54	Omkostnader . . . . . »	17,755: 22
<u>90,969: 65.</u>	Summa kronor	<u>108,722: 85.</u>

Kostnaderna för riksgäldskontoret hava under budgetåret uppgått till:

913,439: 56	Avlöningar . . . . . kronor	928,187: 09
1,523,389: 56	Kostnader vid emission av statslån m. m. »	2,141,597: 13
343,690: 23	Övriga omkostnader . . . . . »	324,734: 71
<u>2,780,519: 35.</u>	Summa kronor	<u>3,394,518: 93.</u>

Kostnaderna för riksdagens hus hava under budgetåret uppgått till:

59,853: 37	Avlöningar . . . . . kronor	62,041: 51
249,463: 08	Omkostnader . . . . . »	229,905: —
968,947: 69	Reparations- och ändringsarbeten m. m. . . . . »	31,462: 33
75,398: 99	Anskaffande av möbler etc. . . . . »	—
1,464: 13	Luftskyddsanordningar etc. . . . . »	—
<u>1,355,127: 26.</u>	Summa kronor	<u>323,408: 84.</u>

Kostnaderna för riksdagsbiblioteket hava under budgetåret utgått med nedanstående belopp:

67,565: 79	Avlöningar . . . . . kronor	63,183: 88
10,279: 50	Omkostnader . . . . . »	8,194: 52
25,218: 54	Bokinköp och bokbindning . . . . . »	27,693: 61
<u>103,063: 83.</u>	Summa kronor	<u>99,072: 01.</u>

Övriga utgifter för riksdagen och dess verk utgöras av:

1941/42			1942/43
130,833: 35	Allmänt kyrkomöte.....	kronor	—
75,206: 58	Justitieombudsmannen och hans expedition	»	78,056: 88
87,107: 47	Militieombudsmannen och hans expedition.	»	96,219: 34
48,013: 35	Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. .	»	58,972: 49
	Pensioner åt efterlevande till befattnings-		
26,097: 61	havare	»	30,770: 03
108,300: —	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond	»	110,500: —
108,848: 14	Dyrtidstillägg m. m.	»	168,504: 66
10,154: —	Kommittéer och utredningar.....	»	2,500: —.

Totalkostnaden för riksdagen och dess verk har därmed uppgått till 9,034,564 kronor 45 öre.

Riksgäldsfonden.

Inkomster:

1941/42			1942/43
845,519: 62	Räntor	kronor	1,860,554: 92
479,642: 77	Uppgäld och kursvinster	»	1,797,538: 36
601,533: 62	Diverse inkomster.....	»	630,699: 24
—	Kapitalökning	»	1,710,062: 27
52,527,829: 87	Återbetalda kapitalmedel	»	66,511,771: 13
262,306,839: 13	Anslag å driftbudgeten.....	»	318,162,562: 47
316,761,365: 01.		Summa kronor	390,673,188: 39.

Utgifter:

162,887,484: 79	Räntor å den fonderade statsskulden	kronor	193,139,052: 23
19,020,728: 38	Räntor å den tillfälliga statsskulden	»	16,850,190: 71
—	Räntor å beräknad ny upplåning..	»	10,026,297: 91
1,002,914: 12	Omföringar	»	172,566,463: 74
533,443,204: 12	Kapitalinvesteringar	»	360,015,059: 33
41,732: 29	Avskrivning	»	532,891: 77
5,194,551: 70	Kapitalrabatter o. d.	»	11,000,114: 17
—	Kapitalminskning	»	7,250,000: —
721,590,615: 40.		Summa kronor	771,380,069: 86.

Den fonderade statsskulden uppgick vid budgetårets slut till 6,596,065,211 kronor 15 öre enligt nedanstående sammanställning:

1 juli 1942			30 juni 1943
4,519,589,879: 40	Upptagna obligationslån	kronor	5,475,678,205: —
41,271,981: 20	Sparobligationer.....	»	84,123,615: 60
—	Rikskonton	»	405,081: 07
300,905,000: —	Statsskuldförbindelser.....	»	357,830,000: —
597,615,489: 37	Lån hos statsinstitutioner och fonder	»	660,274,285: 34
11,379,107: 38	Av staten övertagna lån	»	15,127,044: 11
2,604,862: 64	Övrig fonderad statsskuld	»	2,626,980: 03
5,473,366,319: 99.		Summa kronor	6,596,065,211: 15.

Närmare redogörelse för den fonderade statsskulden meddelas i riksgäldskontorets årsbok.

Den tillfälliga statsskulden uppgick vid budgetårets ingång till 1,453,535,045 kronor 91 öre, varav 300 milj. kronor i skattkammарväxlar, 676,400,000 milj. kronor växelkredit i riksbanken och 477,135,045 kronor 91 öre utgörande lån hos statsinstitutioner och fonder. Vid budgetårets utgång uppgick den tillfälliga skulden till 2,135,782,925 kronor, varav 400 milj. kronor i skattkammарväxlar, 491,000,000 kronor växelkredit hos riksbanken, 744,782,925 kronor lån hos statsinstitutioner och fonder och 500,000,000 kronor 1942 års 2 % obligationslån.

Såvitt fullmäktiges protokoll utvisa hava de av staten till vissa hypotekskassor m. fl. utfärdade garantiförbindelser, vilka hos riksgäldskontoret redovisas såsom skulder inom linjen, under tid revisionen omfattar icke till någon del tagits i anspråk.

Motorvagnslånefonden.

Den enligt beslut av 1935 års riksdag inrättade lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar visade vid budgetårets ingång en behållning om 1,984,885 kronor 70 öre, och vid dess utgång om 1,979,015 kronor 10 öre, varav kapitalfordran hos låntagare 1,089,794 kronor 92 öre och inestående i riksgäldskontoret 871,242 kronor 44 öre. Till statsregleringen ha överförts 51,220 kronor 55 öre.

För närmare redogörelse för fonden hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Sekundärlånefonden för jordbrukare.

Den enligt beslut av 1935 års riksdag inrättade statens sekundärlånefond för jordbrukare visade vid budgetårets ingång tillgångar om 18,461,552 kronor 16 öre och vid dess utgång av 20,800,509 kronor 03 öre, varav 16,140,888 kronor 57 öre utgörande fordran hos låntagare och 4,659,620 kronor 46 öre kontant eller inestående i riksgäldskontoret. Under budgetåret ha till statsregleringen överförts 570,345 kronor 43 öre medan 287,500 kronor avskrivits. Skulder utgörande avskrivningskonto uppgingo vid budgetårets början till 1,883,000 kronor och vid dess slut till 2,170,500 kronor.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Lånefonden för den mindre skeppsfarten.

Enligt beslut vid 1939 års riksdag inrättades statens lånefond för den mindre skeppsfarten. Till fonden överfördes 3 milj. kronor från rederilånefonden.

Vid budgetårets ingång uppgingo tillgångarna till 1,512,708 kronor 70 öre, varav 463,855 kronor 80 öre utlånade medel och 1,048,852 kronor 90 öre inestående hos riksgäldskontoret och i bank. Vid budgetårets utgång upp-

gingo tillgångarna till 1,514,627 kronor 29 öre, varav 448,826 kronor 23 öre fordran hos låntagare och resten innestående i riksgäldskontoret eller i bank. Skulderna, avskrivningskonto, uppgingo till 93,750 kronor vid årets början och slut.

I inkomster har fonden haft debiterade räntor 19,701 kronor 72 öre. Till statsregleringsfonden ha överförts 17,783 kronor 13 öre inbetalda räntor.

Under budgetåret ha utlämnats tre lån om 110,000 kronor.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Sekundärlånefonden för rederinäringen.

Enligt beslut vid 1936 års riksdag skulle från rederilånefonden överföras 2.5 milj. kronor till en ny utlåningsfond, statens sekundärlånefond för rederinäringen. Fondens tillgångar uppgingo vid budgetårets ingång till 1,719,533 kronor 33 öre och vid dess slut till 2,531,082 kronor 67 öre. Under året hava till statsregleringsfonden överförts 44,570 kronor. Av fondens tillgångar vid budgetårets slut utgjordes 980,942 kronor 67 öre av fordran hos låntagare samt resten kontant behållning eller innestående i riksgäldskontoret.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Fonden för låneunderstöd.

Riksgäldskontorets delfond.

Fondens tillgångar uppgingo vid budgetårets början och slut till

1 juli 1942		30 juni 1943
20,977,918: 76	Utlånta medel	kronor 121,277,343: 93
3,363,853: 38	Räntefordringar.....	» 1,686,997: 19
797,359: 44	Övriga fordringar.....	» 2,185,137: 44
<u>25,139,131: 58.</u>		<u>Summa kronor 125,149,478: 56.</u>

Fondens skulder uppgingo vid budgetårets början till 5,057,365 kronor 77 öre och vid dess slut till 5,315,500 kronor 40 öre och utgjordes av medel för ännu ej verkställda avskrivningar.

Under året ha till statsregleringsfonden överförts 1,293,990 kronor 52 öre, huvudsakligen utgörande influtna räntor. Influtna kapitalåterbetalningar 1,537,940 kronor 73 öre ha tillförts riksgäldsfonden. Avskrivningar av utlämnade lån till enskilda järnvägar har verkställts med

Ab Blekinge kustbanor	kronor	15,471: 78.
Uppsala—Enköpings jnb	»	1,624,555: 12.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Genom avskrivning eller på annat sätt hava förluster hittills om sammanlagt 87,516,921 kronor 71 öre hos riksgäldskontoret uppkommit å de statslån,

som utlämnats till järnvägsaktiebolag. I summan är inräknat även de belopp, till vilka de av staten övertagna järnvägarna bokförts vid överföringen till statens järnvägars fond.

Av de numera till fonden för låneunderstöd överförda lånen till enskilda järnvägar voro

1 juli 1942		30 juni 1943	
11,126,519: 83	Icke förfallna	kronor	9,328,983: 15
10,212,381: 70	Kapital	»	8,657,099: 11
190,013: 08	Ränta	»	156,075: 02
724,125: 05	Anståndsrenta	»	515,809: 02
2,942,942: 70	Förfallna	»	1,478,152: 51
751,696: 58	Kapital	»	522,534: 49
2,191,246: 12	Ränta	»	955,618: 02
14,069,462: 53.		Summa kronor	10,807,135: 66.

Pensionsfonden för vissa riksdagens verk.

Enligt beslut vid 1939 års riksdag skulle i samband med omläggning av pensionsgrunderna för riksdagens verk de dåvarande tjänstepensionsfonden och familjepensionsfonden kvarstå med det kapitalbelopp, vartill de kunde uppgå vid tiden för den nya ordningens genomförande. Fonderna överfördes i enlighet därmed till den nya Pensionsfonden för vissa riksdagens verk.

Fonden visar vid budgetårets såväl början som slut en behållning av 656,334 kronor 86 öre. Debiterade räntor 23,628 kronor 5 öre ha överförts till statsregleringsfonden.

Fonden för förlag till statsverket.

Fonden utvisade vid budgetårets ingång i tillgångar 622,314,916 kronor 58 öre och i skulder 19,192,897 kronor 97 öre. Vid budgetårets utgång uppgingo tillgångarna till 626,932,866 kronor 57 öre och skulderna till 21,032,582 kronor 74 öre.

Fondens inkomster hava utgjorts av räntor 2,115,509 kronor 50 öre samt återbetalningar, omföringar från andra fonder och disponerade avskrivningsmedel 96,454,042 kronor 68 öre.

Fonden har i utgifter haft 95,791,287 kronor 96 öre, varav 2,133,913 kronor 16 öre utgöras av räntor, som överförts till statsregleringsfonden, 60,547,374 kronor 80 öre av kapitalåterbetalningar, 3,110,000 kronor av avsättning till avskrivningskonto samt 30,000,000 kronor överförda till fonden för låneunderstöd.

För närmare redogörelse hänvisas till årsboken.

Fonden för anordnande av spannmålslagerhus och kylhus.

Fondens nettobehållning uppgick vid budgetårets början till 1,048,903 kronor 49 öre, vilken summa redovisats såsom fordran hos lagerhusbyggnads-kommissionen.

I inkomster har fonden haft uppdebiterade överskottsmedel om 385,764 kronor 24 öre och i utgifter 204,592 kronor 61 öre, varjämte 181,171 kronor 63 öre omförts till statsregleringsfonden men kvarstår å denna fond såsom skuld. Fondens nettobehållning är således oförändrad.

Fonden för varukredit.

Tillgångarna å fonden uppgingo vid budgetårets såväl ingång som utgång till 1,293,600 kronor, redovisade som kapitalfordran å utlämnade varukrediter och kapitaliserade räntor.

Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Fonden visade vid budgetårets utgång en skuld om 2,322,049 kronor 32 öre. Under budgetåret har fonden i inkomst haft 364,543 kronor utgörande bokförda förluster i olika kapitalfonder samt i utgifter nedskrivning av fondens kapitalbehållning om 3,300,000 kronor. Fonden visar därför vid budgetårets utgång en skuld om 5,257,506 kronor 32 öre.

För fondens tillkomst se riksgäldskontorets årsbok år 1938 sid. 38.

Angående ansvarsfrihet för fullmäktige m. m.

§ 1.

Revisorerna avlade den 29 november besök i riksgäldskontoret. Besöket har *Besök i riksgäldskontoret.*
ej föranlett något uttalande från revisorernas sida.

§ 2.

Revisorerna hava vid granskningen av riksgäldskontorets huvudbok för *Riksgäldskontorets räkenskaper.*
budgetåret 1942/43 med därtill hörande verifikationer icke funnit anledning till någon erinran eller annat uttalande.

§ 3.

Revisorerna hava vid läsningen av fullmäktiges protokoll för tiden efter *Fullmäktiges protokoll.*
den 9 januari 1943 icke funnit anledning till erinran eller annat uttalande utöver vad nedan anföres.

§ 4.

I en till riksgäldskontoret inlämnad P. M. dagtecknad den 16 maj 1942 *Rikskonton.*
föreslog Svenska sparbanksföreningen inrättande av särskilda sparkonton för statsupplåningen. Syftemålet med dessa sparkonton var att skapa en på samma gång enkel, billig och för allmänheten tilltalande form för ett kontinuerligt småsparande för statens räkning, såsom ett led i den fortgående statliga låneverksamheten med sikte på att uppsuga överflödig köpkraft.

Vid sammanträde den 26 nov. 1942 beslöto riksgäldsfullmäktige inrättande av dylika konton, vilka fingo namnet rikskonton. De för inlåningen å dylika rikskonton gällande bestämmelserna äro i huvudsak av följande innehåll:

Inlåning å rikskonton ombesörjes för riksgäldskontorets räkning av post-sparbanken, de till svenska sparbanksföreningen anslutna sparbankerna samt de flesta av landets affärsbanker. För varje öppnat rikskonto utfärdas en motbok med den bank, där första insättningen verkställs. Banken upplägger för varje utfärdad motbok ett särskilt konto, på vilket genom bankens försorg antecknas alla insättningar och uttag ävensom motboksägaren gottskrivna ränta. De inlånade medlen överlämnas i en summa månadsvis till riksgäldskontoret, sedan avdrag gjorts för uttagna belopp. De genom sparbankerna upplånade rikskontomedlen överlämnas till riksgäldskontoret genom förmedling av sparbankernas bankaktiebolag. Såsom ersättning för bestyret med rikskontoinlåningen utbetalar riksgäldskontoret i början av varje kalenderår till respektive bank i provision ett belopp, utgörande 6 % av den för nästföregående kalenderår insättarna tillkommande räntan. Denna provision motsvarar omkring 0.2 % av under året å rikskonto i medeltal inestående kapital. Riksgäldskontoret tillhandahåller bankerna kostnadsfritt erforderligt antal rikskontoböcker.

Rikskonto kan öppnas endast för enskild person. För en och samma person får under varje kalenderkvartal insättas högst 300 kr.; dock får tillgodohavandet å kontot icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver 4,000 kr. Medel, som under ett och samma kalenderår

insätts å rikskonto, äro utan uppsägningstid tillgängliga för uttag efter utgången av det sjätte kalenderåret efter det år, då insättningen skett. Sålunda äro medel, som insätts under år 1943, disponibla efter utgången av år 1949. Å medel, som kvarstå till utgången av sjätte kalenderåret efter insättningen, utgör den årliga räntan $3\frac{1}{2}$ 0/0. Ränta räknas från dagen för insättningen och lägges vid årets slut till kapitalet. Ränteberäkning å inestående medel upphör med utgången av sjätte kalenderåret efter insättningsåret, såvida ej annan överenskommelse träffas mellan vederbörande bank och riksgäldskontoret eller medlen då överföras till annan inlåningsräkning med de för sådan gällande räntevillkoren. Å rikskonto inestående medel kunna före utgången av sjätte kalenderåret efter insättningen uttagas av motboksägaren i regel efter en uppsägningstid av minst en månad (s. k. förtidsuttag). Vid förtidsuttag skola de tidigast insatta medlen först tagas i anspråk. Å medel, som uttagas i förtid skall motboksägaren av räntan återbära ett belopp, motsvarande 2 0/0 av de uttagna medlen; dock skall å medel, som inestått högst sju månader, återbäringen uppgå till samma belopp som den på de uttagna medlen belöpande räntan. Ränteåterbäringen avdrages från det inestående tillgodohavandet. Nu angivna bestämmelser för ränteåterbäringen medföra, att å medel, som uttagas efter att ha inestått endast sju månader eller kortare tid, någon ränta icke utgår, samt att å medel, som inestått längre tid än sju månader, räntesatsen stiger successivt för att vid utgången av det sjätte kalenderåret uppnå $3\frac{1}{2}$ 0/0. Från reglerna för förtidsuttag gäller det undantaget, att ränta må under kalendeåret närmast efter det, då den upplupit, uttagas utan särskild uppsägningstid och utan att någon återbäring behöver ske.

Inlåningen å rikskonton började den 1 april i år. Insättningarna under månaderna april—september samt inestående belopp vid varje månads slut framgå av nedanstående tabell:

	Insättningar		Innestående vid
	Antal	Kronor	månadens slut Kronor
April	1 689	250,105	250,055
Maj	1,220	156,251	405,081
Juni	974	114,673	519,697
Juli	1,323	203,540	722,192
Augusti	961	114,995	836,876
September	1,012	121,066	956,078

Antal nya konton under varje månad samt totalantalet konton utgjorde

	Nya konton	Totalantal
April	1,521	1,521
Maj	621	2,136
Juni	374	2,509
Juli	228	2,732
Augusti	167	2,899
September	238	3,129

Fördelade på olika kreditinstitut uppgingo antal konton och behållningen vid september månads slut till:

	Antal konton	Behållning
Postsparbanken	1,735	514,358
Sparbanker	967	296,509
Affärsbanker	427	147,206

Kostnaderna för rikskontona ha uppgått till omkring 100,000 kronor för tryckning av motböcker samt 140,475 kronor för reklam i form av annonsering, broschyrer, affischer m. m. Inalles ha tryckts 237,600 motböcker, varav 127,300 för sparbankernas del.

I fråga om de angivna kostnaderna för reklam bör anmärkas, att den där uppgivna annonseringen endast omfattar sådan, som skett enbart för rikskontona. Dessutom har annonsering, som skett i samband med den allmänna sparpropagandan, delvis även avsett rikskontona.

Den nya sparform, som rikskontona utgöra, har hittills vunnit allmänhetens intresse i endast obetydlig utsträckning. Av de anförda uppgifterna beträffande antalet nya konton vill det dessutom förefalla som intresset för denna sparform icke ökades utan snarare avtoge. Det synes därför revisorererna, som om de nedlagda kostnaderna för rikskonton icke stode i rimlig proportion till det hittills uppnådda resultatet.

Revisorerna hava velat bringa de gjorda iakttagelserna till riksdagens kännedom.

*Revisorernas
uttalande.*

§ 5.

Äldre svenska statslån emitterades å obligationer lydande å lägst 500 kronor. Redan för ett par decennier sedan infördes dock även obligationer å endast 100 kronor. Då 1940 års 4 procent statslån, det s. k. första försvarslånet, utsläpptes, gick riksgälskontoret ännu längre och medtog även obligationer å 50 kronor. (Från premieobligationslånen bortses här, då de till dem hörande obligationerna å 50 kronor ju delvis få betraktas som lottsedlar.) Jämväl vid de båda senare försvarslånen såväl som vid ett par andra lån ha obligationer av 50-kronors-valörer förekommit. Anledningen till att dylika låga valörer medtagits har varit att staten därigenom skulle få möjlighet att direkt uppsuga outnyttjad sparkraft hos småspararna.

*Kostnaderna
för
obligationer
av låg valör.*

Ränta å obligationer utbetalas regelmässigt halvårsvis. Möjlighet att frångå denna regel har näppeligen förelegat, då obligationer av 50-kronors-valörer infördes, enär kurs sättning då skulle avsevärt försvarats och obligationerna sannolikt skulle rönt ett mindre gynnsamt mottagande. Resultatet har emellertid också blivit, att räntebelopp om endast 75 öre respektive en krona i fråga om respektive 3 % och 4 % lånen i ett stort antal fall måst utsändas tvenne gånger om året.

Revisorerna hava därför ansett det vara av intresse att undersöka de löpande årliga kostnaderna för i statsskuldboken inskrivna obligationer av låg valör. Enligt från riksgäldskontoret lämnad uppgift uppgå de årliga kostnaderna för ett certifikat till 93 öre per år, vartill ytterligare några ören avseen-

de engångskostnader utslagna per år av lånets löptid, kunna läggas. Beräkningarna äro baserade på antalet certifikat den 31 mars 1941, då de utgjorde 210,000. Sedan dess torde antalet ha något minskats.

För certifikat, lydande å större belopp, är denna kostnad relativt obetydlig, men för certifikat avseende endast en femtio- eller hundrakronorsobligation ställer sig kostnaden hög i jämförelse med räntekostnaden. Räntan å en 3 %-obligation om femtio kronor uppgår ju nämligen till endast 1 krona 50 öre per år, medan kostnaden för inskrivning, räntans utbetalande o. d. såsom ovan nämnts uppgår till 93 öre per år.

Det synes även böra framhållas, att ett mycket stort antal ägare till obligationer av 50-kronorsvalör underlåta att lyfta förfallen ränta. Nedanstående sammanställning visar kuponger av denna valör, som den 30 juni 1943 ej blivit inlösta av riksgäldskontoret:

	1. försvarslånet 4 % (kupong å 1 kr.)	2. försvarslånet 4 % (kupong å 1 kr.)	2. försvarslånet 3 % (kupong å 75 öre)
Förfallodag	1/11 42	15/1 43	15/1 43
Antal obl.	498,000	120,000	672,000
däraf inskrivna i statsskuldboken. .	84,700	75,500	154,800
Inlösta kuponger	280,000	31,000	262,900
Ej inlösta kuponger	133,500	12,900	254,300
Ej inlösta i % av samtliga utelöpande	38.3 %	29 %	49.8 %

Av i statsskuldboken inskrivna obligationer å 50 kronor redovisas samtligt c:a 3,500 ränteutbetalningar såsom återkomna obeställbara försändelser.

Dessa icke lyftade räntor tillfalla enligt allmänna bestämmelser om preskription efter 3 år obligationernas utfärdare. Det torde dock knappast bli möjligt för fullmäktige att vägra utbetalning till den, som efter denna tids utgång begär att utfå tidigare icke uppburna räntor och dylika krav torde sannolikt komma att ställas om icke förr så vid obligationernas inlösen eller konvertering. Någon större besparing i detta hänseende torde därför icke kunna göras.

*Revisorernas
uttalande.*

Revisorerna finna ovan angivna kostnad för obligationer av låg valör oproportionerligt hög. Det vill därför synas revisorerna, som om det framdeles vid uppläggande av nya lån eller konvertering av äldre lån borde övervägas, om icke obligationer lydande å alltför låga valörer kunde undvikas. Huruvida andra för staten billigare låneformer då böra komma till användning, eller om småspararna böra hänvisas till den tidigare för dem vanliga sparformen att insätta sina sparmedel hos sparbanker och andra penninginrättningar torde få avgöras med hänsyn till då rådande läge på penningmarknaden.

Revisorerna hava velat bringa de sålunda gjorda iakttagelserna till riksdagens kännedom.

§ 6.

Till fullgörande av föreskriften i 26 § av gällande instruktion få revisorerna slutligen anmäla, att revisorerna för sin del tillstyrka, att ansvarsfrihet för förvaltningen av riksgäldskontoret under den tid, denna revision omfattat, må fullmäktige i nämnda kontor beviljas.

För riktigheten av de i denna berättelse förekommande sifferuppgifter ansvarar den sekreterare, som under revisorernas granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning varit hos revisorerna anställd.

Jämlikt gällande instruktion kommer denna berättelse att tillställas fullmäktige i riksgäldskontoret.

Stockholm den 15 december 1943.

L. A. BJÖRKLUND	KARL WISTRAND	CARL ERIKSSON
C. P. WAHLMARK	O. W. LÖVGREN	EMIL ANDERSSON
GUNNAR PERSSON	K. E. JOHANSSON	KARL SANDEGÅRD
K. A. WESTMAN	CARL BJÖRLING	ERIK VON HELAND

/ Al Vanner.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret

yttrande över vissa av riksdagens
revisorers gjorda uttalanden.

Till Riksdagen.

I sin den 15 december 1943 avgivna berättelse om granskningen av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning hava riksdagens revisorer gjort vissa uttalanden i fråga om rikskonton samt om kostnaderna för obligationer av låg valör; och få fullmäktige härmed avgiva yttrande över vad revisorerna i berörda hänseenden anfört.

Såsom finnes omnämnt i revisorernas berättelse har sparformen rikskonto tillkommit efter förslag av Svenska sparbanksföreningen. För egen del voro fullmäktige mycket tveksamma inför frågan, huruvida det funnes några utsikter för att vinna framgång för ytterligare en ny sparform. Erfarenheten av de i början av år 1940 införda sparobligationerna hade visat att det var svårt för en ny sparform, även om den bjöd speciella fördelar, såsom en särskilt hög ränta och därtill skattefrihet för ränteavkastningen, att vinna allmänhetens intresse vid sidan av sparbankernas, postsparbankens, affärsbankernas och andra sparinstituts för allmänheten välkända och sedan årtionden tillbaka inarbetade sparformer. Skulle en ny sparform kunna slå igenom, förutsatte detta i varje fall att stora kostnader nedlades på att få den känd. Det vore ändock tvivelaktigt, om ett resultat, som svarade mot kostnaderna, komme att vinnas.

Inom sparbankskretsar och även å andra håll ställde man sig emellertid optimistisk till de föreslagna rikskontona. Det framhölls, att, då ytterligare åtgärder borde vidtagas för att intensifiera sparandet, det vore av stor betydelse att få till stånd ett kontinuerligt sparande för statens åkning, förmedlat av sparinstitutet i en form, som allmänheten sedan gammalt vore väl förtrogen med, nämligen med användande av motböcker, i stort sett liknande de vanliga sparbanksböckerna. Det framhölls vidare att man för rikskontona kunde utnyttja den landsomfattande och i de minsta orter förgre-nade organisation för sparpropaganda, som funnes inom sparbanksväsendet. Man kunde därvid på ett naturligt sätt anknyta till och utveckla det i form av sparklubbar o. d. organiserade sparandet.

Med hänsyn till det sålunda visade stora intresset för saken inom kretsar, som förutsattes kunna framgångsrikt verka för rikskontona, beslöto fullmäktige sig för att införa den nya sparformen.

Såsom framgår av revisorernas berättelse, har det emellertid visat sig att rikskontona hittills, trots en ganska omfattande propaganda både från riksgäldskontorets och vissa sparinstituts sida, icke vunnit någon framgång. Huruvida det framledes kan vara att vänta förbättring härutinnan, är svårt att säga. Fullmäktige finna det emellertid ännu för tidigt att uttala något slutgiltigt omdöme om rikskontona. I varje fall torde man ännu någon tid framåt få fortsätta arbetet med att göra dem kända, innan man kan med säkerhet bedöma den nya sparformens framtidsutsikter.

Av de räntebärande obligationslånen förekomma obligationer å 50 kronor i de tre försvarslånen av år 1940 resp. 1941 och 1942. Denna valör finnes dessutom i de fyra hittills emitterade lånen för inlösen av enskilda järnvägar. För ett av dessa senare lån ha även utgivits två andra valörer å lägre belopp än 100 kronor, nämligen å 75 kronor och 60 kronor, samt för ett annat två valörer å lägre belopp än 50 kr. nämligen å 40 kr. och 35 kr. Från järnväglånen kan man emellertid i detta sammanhang bortse, då där förekommande låga obligationsvalörer, som f. ö. utgivits i endast ett ringa antal, tillkommit uteslutande av tekniska skäl i och för statens inlösen av vissa järnvägsbolags aktier.

Införandet av 50-kronorsvalören för försvarslånen motiverades därmed, att det med en så låg valör som 50 kronor skulle bli möjligt att få en omfattande anslutning till lånen även från de breda folklagrens sida. För det första försvarslånet ansågs en sådan tillslutning särskilt nödvändig med hänsyn till storleken av det belopp, som då måste upplånas vid en tidpunkt, när tillgången på medel på kapitalmarknaden var mycket knapp. För de två följande försvarslånen, då penningtillgången var rikligare, hade nu nämnda skäl för 50-kronorsvalören icke samma betydelse. Men man ansåg sig då, liksom vid första försvarslånet, med hänsyn till lånens karaktär av folklån böra behålla den låga valören för att möjliggöra även för mycket små sparare att delta i lånen. Denna synpunkt ansågs vara av vikt även med hänsyn till den betydelse som försvarslånen otvivelaktigt hade som en nationell manifestation.

Fullmäktige förbisågo icke vid första försvarslånets uppläggande, att en stor spridning av lånets lägsta valörer skulle medföra höga förvaltningskostnader för riksgäldskontoret, särskilt om dessa valörer komme att i stor omfattning inskrivas i statsskuldboken. En då diskuterad utväg att åtminstone delvis undkomma de stora kostnaderna hade varit att hänvisa de smärre tecknarna å lånet till den i januari 1940 började, för den stora allmänheten avsedda låneformen med sparobligationer, vid vilken låneform inskrivning i statsskuldboken icke ifrågakommer. Denna lösning av frågan ansågs emellertid icke lämplig, då sparobligationerna voro så gott som okända för all-

mänheten. Det ansågs ej heller lämpligt att hänvisa de små placerarna till en för dem avsedd låneform, medan en annan låneform skulle avses för de större placerarna, särskilt som räntan å sparobligationerna icke var så hög som å försvarslånet. Samma förhållande rådde vid emissionen av det andra försvarslånet.

Vid emissionen av det tredje försvarslånet ingingo däremot sparobligationerna som en del av lånet. De hade nämligen då hunnit bli något mer kända och den för dem gällande räntan kunde då tävla med räntan för de i lånet ingående två obligationslånen av vanlig typ. För ett av dessa bibehölls emellertid 50-kronorsvalören. Den kom emellertid till ringa användning, då flertalet av dem, som tecknade små belopp, valde sparobligationerna.

Bortsett från de ovannämnda järnvägslånen har 50-kronorsvalören sedermera icke förekommit vid något räntebärande obligationslån. Med hänsyn till de stora förvaltningskostnaderna för de låga valörerna särskilt vid deras inskrivning i statsskuldboken, i jämförelse med det belopp, varå de lyda, har vid de senaste låneemissionerna ej heller någon 100-kronorsvalör utgivits. För tre under år 1943 utgivna lån är den lägsta valören därför 500 kronor. En sådan begränsning av obligationsvalörerna har ansetts kunna göras, enär allmänheten för smärre placeringar numera har tillgång till två låneformer, nämligen sparobligationerna och rikskkontona, som båda erbjuda lika goda eller bättre villkor än de nyligen emitterade obligationslånen av vanlig typ.

Enligt fullmäktiges mening torde det bliva svårt att undvika att medtaga 50- och 100-kronorsvalörerna vid obligationslån, som uppläggas för konvertering av lån, i vilka dessa valörer ingå. Vid konverteringen under innevarande år av 1933 års 4 % obligationslån å 72 milj. kr., där lägsta valören var 100 kr., var denna fråga föremål för övervägande. Därest i det lån, som skulle erbjudas för konvertering, denna valör icke medtagits, skulle det icke ha blivit möjligt för innehavare av obligationer å belopp fr. o. m. 100 l. o. m. 400 kr. att konvertera sitt obligationsinnehav. Med hänsyn härtill erbjödos obligationsinnehavarna att konvertera sina obligationer i ett lån, i vilket även 100-kronorsvalören ingick.

Då ifrågavarande lån av år 1933 innefattade ett relativt litet antal obligationer med valören 100 kr., hade nu berörda fråga icke någon större betydelse. Annorlunda blir emellertid förhållandet, när under år 1945 konvertering skall ske av det första försvarslånet. För detta lån funnos, enligt en undersökning, avseende förhållandena den 31 mars 1941, inskrivna i statsskuldboken i runt tal 56,000 poster å 50 kr. och 40,000 poster å 100 kr. Dessa siffror torde i stort sett gälla fortfarande. Det vore givetvis önskvärt, att konverteringen av dessa poster, liksom av ej inskrivna obligationer å nämnda valörer, tillhörande första försvarslånet, skedde icke i ett vanligt räntebärande obligationslån utan på annat sätt.

Ett bestämt ställningstagande i denna fråga, som vid flera tillfällen varit föremål för fullmäktiges övervägande, kan givetvis icke ske förrän vid den

tidpunkt, då villkoren för första försvarslånets konvertering skola bestämmas. Såsom revisorerna framhållit, bör frågan avgöras med hänsyn till då rådande förhållanden på penningmarknaden.

Stockholm den 30 december 1943.

ANDERS ÖRNE.

AXEL LINDQVIST.

K. A. RYBERG.

KARL MAGNUSSON.

ERNST ERIKSSON.

AXEL STRAND.

/ *John Hägglund.*
